

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Γ 10/2021

(Της διαδικασίας του άρθρου 2, παρ. 2, περ. γ, υποπερ. γγ' ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 26^η Μαΐου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι ένα (2021), ημέρα Τετάρτη, και ώρα 09.30 π.μ. στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κομνά Τράκα, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** (εφεξής και Αρχή) μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος:** Γεώργιος Καταπόδης
- 2. Αντιπρόεδρος:** Αδάμ Καραγλάνης
- 2. Μέλη:** Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Ερωφίλη Χριστοβασίλη (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Κωνσταντίνος Βαρδακαστάνης (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αικατερίνη Αλτιπαρμάκη, Δ.Ε. Διοικητικών Γραμματέων.

Εισηγήτριες: Ελένη Σταθοπούλου, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και Κωνσταντία Πατελοδήμου, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Πληροφορικής της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν (όλοι με τηλεδιάσκεψη) οι ανωτέρω εισηγήτριες, καθώς και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Εθνικής Βάσης Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων και Ηλεκτρονικής Υποστήριξης Λαμπρινή Σπανού, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Μελετών και Γνωμοδοτήσεων Μίνα Καλογρίδου, η Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων Χριστίνα Καξιρή, ο Προϊστάμενος του

Τμήματος Μελετών Γεώργιος Κυρίτσης, καθώς και εκπρόσωποι από το Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων, από το Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών και από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. οι οποίοι αποδεσμεύτηκαν πριν από την έναρξη της διαδικασίας της ψηφοφορίας των μελών της Αρχής και τη λήψη της απόφασης.

Θέμα: Διατύπωση γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ' υποπερ. (γγ) του ν. 4013/2011 επί σχεδίου Κοινής Απόφασης των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών με θέμα «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)».

I. Διαδικαστικά

Με το από 19.05.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Γραφείου Γενικού Γραμματέα Υποδομών (αρ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 2854/19.05.2021) διαβιβάσθηκε στην Αρχή σχέδιο Κοινής Απόφασης των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών και διατυπώθηκε αίτημα περί παροχής γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

II. Η υπό εξέταση ρύθμιση

Το υποβληθέν στην Αρχή σχέδιο Απόφασης των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών έχει ως εξής:

«ΘΕΜΑ: «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)»

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις, ως ισχύουν:

1.1 Των άρθρων 4 και 110 ν. 4782/2021 (Α' 36) «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία», με τα οποία χορηγείται εξουσιοδότηση για την έκδοση της παρούσας

1.2 Του ν. 2690/1999 (Α' 45) «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις».

- 1.3 Του ν. 4013/2011 (Α' 204) «Σύσταση Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων - Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (Πτωχευτικός Κώδικας) - Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις».
- 1.4 Του ν. 4412/2016 (Α' 147) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
- 1.5 ».
- 1.6 Των άρθρων 148-154 ν. 4601/2019 (Α'44) «Εταιρικοί μετασχηματισμοί και εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων και λοιπές διατάξεις.»
- 1.7 Του ν. 4622/2019 (Α' 133) «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».
- 1.8 Του ν. 4674/2019 (Α'137) «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις».
- 1.9 Του ν. 4727/2020 (Α' 184) «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις».
- 1.10 Του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 910/2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ.
- 1.11 Του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (OJ L 119, 04.05.2016, p. 1)
- 1.12 Του άρθρου 90 του π.δ. 63/2005 (Α' 98) «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα».
- 1.13 Του π.δ. 25/2014 (Α' 44) «Ηλεκτρονικό Αρχείο και Ψηφιοποίηση εγγράφων».
- 1.14 Του π.δ. 28/2015 (Α' 34) «Κωδικοποίηση των διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία».
- 1.15 Του π.δ. 39/2017 (Α' 64) «Κανονισμός εξέτασης προδικαστικών προσφυγών».
- 1.16 Του π.δ. 123/2017 (Α' 151) «Οργανισμός του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών».
- 1.17 Του π.δ. 142/2017 (Α' 181) «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών».
- 1.18 Του π.δ. 80/2019 (Α' 118) «Διορισμός του Κυριάκου Μητσοτάκη του Κωνσταντίνου, Αρχηγού του Κόμματος της «Νέας Δημοκρατίας» (Ν.Δ.) ως Πρωθυπουργού».

- 1.19 Του π.δ. 81/2019 (119 Α') «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους – Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ υπουργείων».
- 1.20 Του π.δ. 83/2019 (121 Α') «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
- 1.21 Του π.δ. 84/2019 (123 Α') «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών /Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».
- 1.22 Του π.δ. 40/2020 (85 Α') «Οργανισμός Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης».
2. Τις αποφάσεις:
  - 2.1 Την υπ' αριθμ. ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/10.4.2012 (Φ.Ε.Κ Β'1301/12-04-2012) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης».
  - 2.2 Την υπ' αριθμ. ΠΟΛ 1274/27.12.2013 (Β'3398) απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών «Αποδεικτικό Ενημερότητας άρθρο 12 ν. 4174/2013 (ΦΕΚ 170 Α'), όπως ισχύει».
  - 2.3 Της υπ' αριθμ. 117384/2017 (Β' 3821) υπουργικής απόφασης «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».
  - 2.4 Την υπ' αρ. Υ6/09.07.2019 (Β' 2902) απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υπουργό Επικρατείας».
  - 2.5 Της υπ' αριθμ. Δ11/οικ.627/18-05-2020 Κοινής Διαπιστωτικής Πράξης των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ΑΔΑ: ΩΝΛ5465ΧΘΞ-ΨΕ4) «Μετεγκατάσταση του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα στη Γενική Γραμματεία Υποδομών».
  - 2.6 Της υπ' αριθμ. ..../2021 κοινής υπουργικής απόφαση «Τεχνικές Λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)».
3. Τη με αριθμ. .... σύμφωνη γνώμη της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.)
4. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Άρθρο 1

Ορισμός, πεδίο εφαρμογής

1. Στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης λειτουργεί κεντρικά το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ), εφεξής το «Σύστημα». Ως Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) σύμφωνα με την περ. 32α της παρ.1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 (Α' 147), εφεξής το «Υποσύστημα», νοείται το πληροφοριακό σύστημα, το οποίο αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

- Το Υποσύστημα συμμορφώνεται με: α) τις απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 (Α' 147) και β) τους κανόνες του άρθρου 36 και των άρθρων 22, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, και 37 του ν. 4412/2016 (Α' 147) περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ. Πέραν των ανωτέρω το ΕΣΗΔΗΣ τηρεί όσα ορίζονται: α) στον ν. 4727/2020 (Α' 184), β) στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 1301),-γ) στο π.δ. 25/2014 (Α' 44), περί ηλεκτρονικού αρχείου και ψηφιοποίησης εγγράφων με την επιφύλαξη της παρ. 3 του άρθρου 106 του ν. 4727/2020 (Α' 184) και δ) στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).
2. Το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα, το οποίο είναι εγκατεστημένο στο Κυβερνητικό Νέφος Δημοσίου Τομέα (G-Cloud), περιλαμβάνει διαδικασίες ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, και κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα:
- α. Σχεδιασμό διαγωνιστικών διαδικασιών.
  - β. Υποβολή Προσφορών ή/και Αιτήσεων Συμμετοχής.
  - γ. Χρήση Προτύπων ή/και Υποδειγμάτων.
  - δ. Αποσφράγιση και Αξιολόγηση Προσφορών.
  - ε. Κατακύρωση του Διαγωνισμού.
  - στ. Επιτελικές Αναφορές.
3. Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται σε όλες τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων που αφορούν σε έργα, μελέτες και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, κατά την έννοια των περ. 5, 6 και 7α της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 (Α' 147)ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), με εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ποσού της παρ. 1 του άρθρου 36 και της παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 (Α' 147)ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36)εξαιρουμένης, της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 128 του ν. 4412/2016 (Α' 147), περί ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για τη μελέτη και εκτέλεση συμβάσεων δημοσίων έργων και συμβάσεων παραχώρησης έργων.

Άρθρο 2

Διαχείριση και δομή

1. Το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ αποτελείται από ένα σύνολο διακριτών υποσυστημάτων ή/και λειτουργιών, όπως περιγράφονται στο άρθρο 2 της ΚΥΑ ...../2021.Στη Διαδικτυακή Πύλη του Συστήματος, σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΚΥΑ ...../2021, υπάρχει διακριτή περιοχή όσον αφορά στην πληροφόρηση και πρόσβαση σε υπηρεσίες του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα για τους εμπλεκόμενους στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών φορείς, ήτοι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς, οικονομικούς φορείς, καθώς και το ενδιαφερόμενο κοινό.

2. Διαχειριστής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα που περιγράφεται με την παρούσα και αφορά ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, είναι η Γενική Γραμματεία Υποδομών (ΓΓΥ) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Άρθρο 3

Αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα

1. Ο Διαχειριστής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, μεριμνά για τη διαχείριση και την υποστήριξη της καλής λειτουργίας του σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα άρθρα 37 και 259 του ν. 4412/2016 (Α' 147), περί πολιτικής ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ και ιδίως για την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του που εξασφαλίζεται από:
  - α) τον σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, η οποία βασίζεται σε αρχές και τεχνικές που διασφαλίζουν την υψηλή διαθεσιμότητά του μέσω του πλεονασμού υλικού και λογισμικού
  - β) την λήψη μέτρων και την εκτέλεση ενεργειών για την πρόληψη τεχνικών δυσχερειών στο πλαίσιο της ενδεικνυόμενης, από τον κατασκευαστή, συντήρησης του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
  - γ) την παρακολούθηση του Υποσυστήματος και την εφαρμογή ενδεχόμενων αναγκαιών προληπτικών ή/και διορθωτικών ενεργειών όταν αυτό απαιτείται
  - δ) τη λειτουργία γραφείου υποστήριξης για την διαχείριση, την τεχνική υποστήριξη και εκπαίδευση των χρηστών του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
2. Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα η οποία οφείλεται σε γεγονότα ανωτέρας βίας, η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας λαμβάνει άμεσα όλα τα απαιτούμενα μέτρα κυρίως για την τήρηση του ελάχιστου διαστήματος για την υποβολή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, όπως ιδίως η μετάθεση της καταληκτικής ημερομηνίας και η δημοσίευσή της. Η ανωτέρω αδυναμία πιστοποιείται από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς, λαμβάνοντας υπόψη την πιστοποίηση τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ρυθμίζουν, με αιτιολογημένη απόφαση τους, τα της συνέχειας των διαδικασιών που επηρεάστηκαν κατά το χρονικό διάστημα της δυσλειτουργίας του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, είτε με κατάλληλες ενέργειες από εξουσιοδοτημένο χρήστη της Αναθέτουσας Αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, είτε όταν αυτό δεν είναι εφικτό, από το Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, κατόπιν σχετικού αιτήματος της Αναθέτουσας Αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, που υποβάλλεται με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο.

Άρθρο 4

Δικαιώματα χρήσης και τρόπος πρόσβασης ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα

1. Στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα εφαρμόζεται συγκεκριμένη πολιτική ασφαλείας και κατάλληλες τεχνικές ασφάλειας διαχείρισης των δεδομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 και του άρθρου 259 του ν. 4412/2016 (Α' 147).
2. Το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα υποστηρίζει διαβαθμισμένη πρόσβαση με την απόδοση διαφορετικών δικαιωμάτων χρήσης στις αντίστοιχες κατηγορίες

χρηστών από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ως κατωτέρω:

2.1 Απλοί χρήστες:

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ιδιώτες, επιχειρήσεις, οικονομικούς και άλλους φορείς που επιθυμούν να έχουν πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο στις ελεύθερα προσβάσιμες ιστοσελίδες της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς» του Συστήματος, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 της ΚΥΑ ...../2021. Η πρόσβασή τους στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα πραγματοποιείται μέσω της Διαδικτυακής Πύλης του Συστήματος και δεν απαιτεί ειδικές διαδικασίες εγγραφής, ταυτοποίησης και αναγνώρισής τους.

2.2 Πιστοποιημένοι φορείς του δημοσίου τομέα και χρήστες αυτών:

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους (ενδεικτικά αναφέρονται Χειριστές Διαγωνιστικών Διαδικασιών, Γνωμοδοτικά Όργανα, Αποφαινόμενα Όργανα), ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του. Συγκεκριμένα τα πρόσωπα αυτά ανήκουν στις ακόλουθες ομάδες φορέων:

α) Αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς

β) Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών της παρ. 1^α του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 (Α' 147)

γ) Κεντρικές Αρχές Αγορών

δ) Ελεγκτικές, Εποπτικές και Ανεξάρτητες Αρχές.

2.3 Πιστοποιημένοι οικονομικοί φορείς και πιστοποιημένοι χρήστες αυτών:

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει στελέχη των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε ηλεκτρονικές διαδικασίες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις ή συμβάσεις μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από το Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

Οι χρήστες αυτοί έχουν διαβαθμισμένη πρόσβαση σε στοιχεία και λειτουργίες του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα που τους αφορούν σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων στις οποίες και συμμετέχουν ανάλογα με το στάδιο της διαδικασίας. Κάθε οικονομικός φορέας έχει μέσω των χρηστών του πρόσβαση μόνο στα δικά του στοιχεία και στα στοιχεία των ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων στους οποίους συμμετέχει.

2.4 Πιστοποιημένοι Διαχειριστές του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα:

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται στελέχη του Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα που έχουν αυξημένα και ανάλογα δικαιώματα πρόσβασης και διαχείρισης στους σχετικούς πόρους και υποδομές καθώς και στις λειτουργικότητες του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 29 του π.δ. 123/2017 (Α' 151) καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας.

Άρθρο 5

Διαδικασία εγγραφής στο ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα

1. Η χορήγηση των δικαιωμάτων του άρθρου 4 πραγματοποιείται μέσω εγγραφής στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα με την κατωτέρω διαδικασία:

1.1 Οι φορείς της περ. 2.2 του άρθρου 4 της παρούσας αιτούνται την εγγραφή των στελεχών τους (Χειριστής, Μέλη Επιτροπής Διαγωνισμού, Ελεγκτές κ.λπ.) παρέχοντας τις απαραίτητες πληροφορίες και αποδεχόμενοι τους όρους χρήσης του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

1.1.1 Ο Διαχειριστής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ταυτοποιεί τους χρήστες της περ. 2.2 του άρθρου 4 της παρούσας μέσω του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν. 4727/2020 (Α' 184) και αποδίδει σε αυτούς τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Σε περίπτωση που οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς δεν υποχρεούνται να διαθέτουν κωδικούς πρόσβασης στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, ο Διαχειριστής ταυτοποιεί τους χρήστες αυτών σε συνέχεια διαδικασίας ταυτοποίησης φυσικού προσώπου κατά την οποία θα παρέχονται όλα τα αναγκαία στοιχεία ταυτοποίησης.

1.1.2 Οι χρήστες των δημόσιων φορέων της περ. 2.2 του άρθρου 4 της παρούσας δύναται να εγγράφονται με τη διαδικασία αυθεντικοποίησης Δημοσίων Υπαλλήλων με Κωδικούς Δημόσιας Διοίκησης βάσει της σχετικής ΥΑ 29810/23.10.2020 (Β' 4798), σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της σχετικής διαλειτουργικότητας του εν λόγω συστήματος με το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

1.2 Οι οικονομικοί φορείς αιτούνται την εγγραφή τους και την εγγραφή των στελεχών τους παρέχοντας τις απαραίτητες πληροφορίες και αποδεχόμενοι τους όρους χρήσης του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ταυτοποιούμενοι ως ακολούθως:

1.2.1 Οι οικονομικοί φορείς που διαθέτουν ελληνικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) ως ατομικές επιχειρήσεις ή νομικά πρόσωπα ταυτοποιούνται με χρήση της υπηρεσίας αυθεντικοποίησης χρηστών σε πληροφοριακό σύστημα τρίτου φορέα (oAuth 2.0) βάσει της ΥΑ 3981/10.03.2020 (Β' 762) και των διαπιστευτηρίων που αυτοί κατέχουν στο σύστημα TAXISNet της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Εφόσον γίνει η ταυτοποίηση, ο αρμόδιος Διαχειριστής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, αποδίδει σε αυτούς τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Συστήματος.

1.2.2 Οι οικονομικοί φορείς των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι δεν διαθέτουν ελληνικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) δύναται να αιτούνται την εγγραφή τους συμπληρώνοντας στοιχεία ταυτοποίησης σε σχετική ηλεκτρονική φόρμα του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα μέσω της Διαδικτυακής Πύλης, και ιδίως τον αντίστοιχο Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (VAT Identification Number), ο οποίος στη συνέχεια δύναται να ταυτοποιηθεί από το

Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα μέσω της σχετικής ηλεκτρονικής υπηρεσίας VIES VAT numbervalidation της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1.2.3 Οι χρήστες δύναται να εγγράφονται με χρήση εθνικών ηλεκτρονικών διαπιστευτηρίων (eIDs) βάσει του Κανονισμού 910/2014 eIDAS της ΕΕ σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και υπηρεσίες εμπιστοσύνης, που επιτρέπουν στους Ευρωπαίους πολίτες να χρησιμοποιούν διασυνοριακά τα εθνικά ηλεκτρονικά διαπιστευτήρια για πρόσβαση σε διαδικτυακές υπηρεσίες από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της σχετικής διαλειτουργικότητας στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

1.2.4 Οι οικονομικοί φορείς που δεν εντάσσονται στα προηγούμενα δύο εδάφια, αιτούνται την εγγραφή τους και ταυτοποιούνται από τον αρμόδιο Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα αποστέλλοντας:

- είτε υπεύθυνη δήλωση ψηφιακά υπογεγραμμένη με επίσημη μετάφραση στην ελληνική,
- είτε ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF) με επίσημη μετάφραση στην ελληνική, όπως αυτά προσδιορίζονται και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους στο κράτος μέλος εγκατάστασης του οικονομικού φορέα, στα οποία να δηλώνεται/αποδεικνύεται η εγγραφή του σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο, και να αναγράφεται ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου προς επαλήθευση.

1.3 Το αίτημα εγγραφής υποβάλλεται από όλους τους υποψήφιους χρήστες ηλεκτρονικά μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ή με άλλα ηλεκτρονικά μέσα.

1.4 Εφόσον ο υποψήφιος χρήστης ταυτοποιηθεί, ο Διαχειριστής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα αποδίδει σε αυτόν τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Υποσυστήματος και ενημερώνει σχετικά με ηλεκτρονικό μήνυμα τον υποψήφιο χρήστη.

Άρθρο 6

Διαφύλαξη εμπιστευτικότητας

Στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα τα θέματα ασφαλείας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα α) στις παραγράφους 11 και 13 του Παραρτήματος Ι της ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/10.4.2012(ΦΕΚ Β /1301/12-4-2012) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», β) στον Κανονισμό 2016/679 της ΕΕ (GDPR) για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και γ) στις σχετικές διατάξεις του ν. 4727/2020 (Α' 184).

Άρθρο 7

Διαλειτουργικότητα

Το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ακολουθεί κανόνες και πρότυπα για τη διαλειτουργικότητα με τρίτα πληροφοριακά συστήματα φορέων, σύμφωνα με

το άρθρο 36 παρ. 4 και το άρθρο 258 παρ. 9 του ν.4412/2016 (Α' 147), ειδικά δε για τα πληροφοριακά συστήματα φορέων του Δημοσίου τομέα, μέσω του Εθνικού Δικτύου Δημόσιας Διοίκησης ΣΥΖΕΥΞΙΣ, σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙ της ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/10.4.2012(ΦΕΚ Β /1301/12-4-2012) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης» και στις σχετικές διατάξεις περί διαλειτουργικότητας του ν. 4727/2020 (Α' 184).

Έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών διαλειτουργικότητας του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα με τρίτα πληροφοριακά συστήματα, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται από τις κείμενες διατάξεις για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, για τη συμμετοχή στη διαγωνιστική διαδικασία και την κατακύρωση, υποβάλλονται από τους πιστοποιημένους χρήστες των οικονομικών φορέων σύμφωνα με τα άρθρα 12, 13 και 14 της παρούσας.

Άρθρο 8

Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων

1. Η διαδικασία επικοινωνίας, ενημέρωσης και διακίνησης εγγράφων πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα κατά περίπτωση, με:

α. Την αποστολή ή κοινοποίηση σχετικών στοιχείων με μηνύματα δια της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της εκάστοτε ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης ή της εκάστοτε ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών/αίτησης συμμετοχής.

β. Την ανάρτηση σχετικών στοιχείων από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού» της εκάστοτε ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης.

γ. Την υποβολή σχετικών στοιχείων από τους οικονομικούς φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Προσφοράς», της εκάστοτε διαδικασίας σύναψης σύμβασης και σε χωριστό σχετικό ηλεκτρονικό χώρο για κάθε οικονομικό φορέα, ο οποίος περιλαμβάνει κατά περίπτωση τους (υπό)φακέλους:

i. «Δικαιολογητικά Συμμετοχής».

ii. «Τεχνική Προσφορά».

iii. «Οικονομική Προσφορά».

δ. Την ανάρτηση σχετικών στοιχείων από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Πρόσκλησης Υποβολής Δικαιολογητικών/Αίτησης Συμμετοχής» της εκάστοτε ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών.

ε. Την υποβολή σχετικών στοιχείων από τους οικονομικούς φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Υποβολής Δικαιολογητικών/Αίτησης Συμμετοχής» της εκάστοτε ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών/αίτησης συμμετοχής και σε χωριστό σχετικό ηλεκτρονικό χώρο για κάθε οικονομικό φορέα.

1.1 Από την 01.09.2021, οι ηλεκτρονικές περιοχές της παρ. α του παρόντος άρθρου συνιστούν τον ηλεκτρονικό τόπο τήρησης του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης, σύμφωνα με την παρ. 2 των άρθρων 45 και 277 του ν. 4412/2016 (Α' 147) ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί συγκρότησης και τήρησης φακέλου δημόσιας σύμβασης και σύμβασης αντίστοιχα.

2. Τα σχετικά στοιχεία αποστολής, κοινοποίησης, υποβολής ή ανάρτησης που αποτυπώνονται στις αντίστοιχες οθόνες της διεπαφής του χρήστη, και ειδικότερα ο καταγεγραμμένος χρόνος αυτών, αποτελούν απόδειξη επικοινωνίας και διακίνησης εγγράφων μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν την επομένη της ημέρας της προαναφερθείσας κατά περίπτωση αποστολής, κοινοποίησης ή υποβολής και λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και ώρα 23:59:59 και, αν είναι επίσημη αργία, όταν περάσει ολόκληρη η επομένη εργάσιμη και ώρα 23:59:59, εκτός αν άλλως ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Ειδικότερα η κοινοποίηση πραγματοποιείται μέσω της λειτουργικότητας της Επικοινωνίας. Η επιτυχής αποστολή μηνύματος μέσω της Επικοινωνίας λογίζεται και ως επιτυχή παραλαβή του από τον αποδέκτη.
3. Οι Οικονομικοί Φορείς υποβάλλουν μέσω του υποσυστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα που έχουν συνταχθεί / παραχθεί από τους ίδιους τα οποία γίνονται αποδεκτά είτε σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο ν.2690/1999 (ΦΕΚ 45Α') και στα άρθρα 15 και 16 του ν.4727/2020 (ΦΕΚ 184Α') είτε και σε απλή φωτοτυπία, εφόσον συνυποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση, στην οποία βεβαιώνεται η ακρίβειά τους σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρου 80 ν. 4412/2016 (Α' 147) ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36)
4. Οι χρήστες των φορέων της παρ. 2.2 του άρθρου 4 της παρούσας υποβάλλουν και αναρτούν μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα τα κατά περίπτωση έγγραφα σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα άρθρα 13 και 14 του ν.4727/2020 (Α' 184).

Άρθρο 9

Χρονοσήμανση

Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης ΥΑΠ/Φ.40.4/163/7.2.2013 του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401) από τρίτους εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς υποχρεωτικά πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα ή στον Διαχειριστή του Συστήματος, σύμφωνα με την ΚΥΑ .../2021 ή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω.

Άρθρο 10

Σχεδιασμός ηλεκτρονικών διαγωνισμών και προσκλήσεων υποβολής δικαιολογητικών/αιτήσεων συμμετοχής

Το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα υποστηρίζει ηλεκτρονικά το σχεδιασμό ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 1 της παρούσας.

1. Μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ιδίως:

Πιστοποιημένοι χρήστες των αναθέτουσών αρχών/αναθετόντων φορέων:

α. Δύνανται να προβαίνουν σε προκαταρτικές διαβουλεύσεις με την αγορά μετά από αίτησή τους προς πιστοποιημένους Διαχειριστές του Συστήματος, Οι διαβουλεύσεις ειδικά για έργα και μελέτες διεξάγονται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

β. Προετοιμάζουν μέσω των λειτουργιών του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα την ηλεκτρονική φόρμα της ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης ή της πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών/αίτησης συμμετοχής, καταχωρίζοντας πληροφορίες των εγγράφων της σύμβασης, πρόσθετα στοιχεία και λεπτομέρειες σχετικά με το αντικείμενο καθώς και την ηλεκτρονική διεξαγωγή του/της.

γ. Δύνανται να προβαίνουν στην χρήση προτύπων ή υποδειγμάτων που έχουν καταχωρηθεί από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

2. Επιπλέον, μέσω των λειτουργιών του Συστήματος, πιστοποιημένοι χρήστες των αναθέτουσών Αρχών/αναθέτοντων φορέων δύνανται να προετοιμάζουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) και να ορίζουν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και λόγους αποκλεισμού.
3. Μετά την έγκριση των εγγράφων της διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή/τον αναθέτοντα φορέα, αναρτώνται μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα σε ηλεκτρονική μορφή τα κατάλληλα στοιχεία της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης στη Διαδικτυακή Πύλη του Συστήματος, σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΚΥΑ .../2021.

Άρθρο 11

Συμπληρωματικές πληροφορίες εγγράφων της σύμβασης

Πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων υποβάλλουν αιτήματα παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών (διευκρινίσεων), σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 67 ή την παρ. 2 του άρθρου 297 του ν. 4412/2016 (Α' 147), επί των εγγράφων της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού ή της ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων συμμετοχής που διενεργείται μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Οι παρεχόμενες από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς συμπληρωματικές πληροφορίες (διευκρινίσεις) δίνονται μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα και της κατάλληλης ανάρτησης αυτών κατά περίπτωση στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού» ή «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Πρόσκλησης Υποβολής Δικαιολογητικών/Αίτησης Συμμετοχής», προκειμένου να είναι ελεύθερα προσβάσιμα μέσω της Διαδικτυακής Πύλης του Συστήματος, σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΚΥΑ .../2021.

Άρθρο 12

Ηλεκτρονική Υποβολή Προσφορών/Αιτήσεων συμμετοχής

1. Χρόνος και τρόπος υποβολής Προσφορών/Αιτήσεων Συμμετοχής
  - 1.1 Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν την προσφορά/αίτηση συμμετοχής, τα στοιχεία και δικαιολογητικά για την συμμετοχή τους σε διαδικασία σύναψης σύμβασης και μέχρι τη σύναψη αυτής μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, της παρούσας και των εγγράφων της σύμβασης.

1.2 Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν την προσφορά ή την αίτηση συμμετοχής τους σε ηλεκτρονικό φάκελο μέσα στη προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

Τα περιεχόμενα του ανωτέρω φακέλου ορίζονται, κατά περίπτωση, ως εξής:

(α) Ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» στον οποίο περιλαμβάνονται τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, της παρούσας και των εγγράφων της σύμβασης.

(β) Ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνονται τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς του οικονομικού φορέα.

(γ) Ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνεται η οικονομική προσφορά του οικονομικού φορέα.

Από τον οικονομικό φορέα σημαίνονται με χρήση του σχετικού πεδίου του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα τα στοιχεία εκείνα της προσφοράς του που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 και στο άρθρο 257 του ν.4412/2016 (Α' 147). Στην περίπτωση αυτή ο οικονομικός φορέας υποβάλει στον οικείο (υπο)φάκελο σχετική αιτιολόγηση, αναφέροντας ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας. Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδος, τις προσφερόμενες ποσότητες και την οικονομική προσφορά που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της.

Στην περίπτωση της υποβολής στοιχείων με χρήση μορφότυπου φακέλου συμπιεσμένων ηλεκτρονικών αρχείων (π.χ. ηλεκτρονικό αρχείο με μορφή ZIP), και για όσα από αυτά επιθυμεί ο οικονομικός φορέας να χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικά, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναφερόμενα, θα πρέπει να τα υποβάλλει ως χωριστά ηλεκτρονικά αρχεία με μορφή Portable Document Format (PDF) ή ως χωριστό ηλεκτρονικό αρχείο μορφότυπου φακέλου συμπιεσμένων ηλεκτρονικών αρχείων που να περιλαμβάνει αυτά.

Ο χρήστης - οικονομικός φορέας υποβάλλει, κατά περίπτωση σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, στους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, όπως περιγράφεται παρακάτω:

1.2.1 Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF) και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο υποβάλλονται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 της παρούσας.

Τα έγγραφα που καταχωρίζονται στην ηλεκτρονική προσφορά, γίνονται αποδεκτά κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις,

α) είτε του άρθρου 13, 14 και 27 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών δημοσίων εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα,

β) είτε του άρθρου 15 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα,

γ) είτε του ν. 2690/1999 (Α' 45), όπως αυτός έχει τροποποιηθεί και ισχύει, περί μείωσης διοικητικών βαρών και απλούστευσης διαδικασιών και ιδίως της προσκόμισης δημοσίων εγγράφων με απλή φωτοτυπία,

δ) είτε της παρ. 2 του άρθρου 37 ή της παρ. 2 του άρθρου 259 του ν.4412/2016 (Α' 147), περί χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών σε ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων,

ε) είτε της παρ. 8 του άρθρου 92 του ν.4412/2016 (Α' 147)ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί συνυποβολής υπεύθυνης δήλωσης στην περίπτωση απλής φωτοτυπίας ιδιωτικών εγγράφων,

στ) είτε του άρθρου 27 της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'68) που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 (Α'83), περί ηλεκτρονικών υπεύθυνων δηλώσεων.

1.2.1.1 Έως την ημέρα και ώρα αποσφράγισης των προσφορών, που ορίζεται στα έγγραφα της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς/αίτησης συμμετοχής τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή σύμφωνα με τον ν. 2690/1999 (Α' 45). Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά είναι υποχρεωτικά η πρωτότυπη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, πλην των περιπτώσεων που αυτή εκδίδεται ηλεκτρονικά, και κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα έγγραφα της σύμβασης, ενδεικτικά, τα πρωτότυπα έντυπα έγγραφα τα οποία έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και δεν φέρουν επικύρωση από δικηγόρο, ή δεν συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση η οποία βεβαιώνει την ακρίβειά τους, καθώς και τα έγγραφα που φέρουν τη Σφραγίδα της Χάγης (Apostille).

1.2.1.2 Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή:

α) στοιχεία και δικαιολογητικά τα οποία υποβάλλονται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 της παρούσας

β) τα ΦΕΚ

γ) ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα, εταιρικά ή μη, με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς, αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες, μαθηματικούς τύπους και σχέδια

δ) αντίγραφα εγγράφων που έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και φέρουν επικύρωση από δικηγόρο ή συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση με την οποία βεβαιώνεται η ακρίβειά τους

ε) τα στοιχεία και δικαιολογητικά που αναζητούνται αυταπέγγαλα από τις αναθέτουσες αρχές/τους αναθέτοντες φορείς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

1.2.2 Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά» υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF)

και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο υποβάλλονται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 της παρούσας.

1.2.3 Ο οικονομικός φορέας συντάσσει την οικονομική του προσφορά συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα και επισυνάπτοντας στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Προσφοράς» και στον κατά περίπτωση (υπο)φάκελο όλα τα στοιχεία της προσφοράς του σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF).

Οι οικονομικοί φορείς δύναται μέσω των λειτουργιών του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα να προβούν κατά περίπτωση σε εκτύπωση ελέγχου ομαλότητας των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης ανά ομάδα εργασιών στην περίπτωση εφαρμογής της παρ. 2α του άρθρου 95του ν.4412/2016 (Α' 147).

1.2.4 Στη συνέχεια, ο οικονομικός φορέας παράγει, κατά περίπτωση, από το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα τα ηλεκτρονικά αρχεία («εκτυπώσεις») των Δικαιολογητικών Συμμετοχής, Τεχνικής Προσφοράς και της Οικονομικής Προσφοράς του οικονομικού φορέα σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF), τα οποία υπογράφονται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 της παρούσας και επισυνάπτονται στους αντίστοιχους (υπο)φακέλους της προσφοράς από τον οικονομικό φορέα. Κατά την συστηματική υποβολή της προσφοράς το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα πραγματοποιεί αυτοματοποιημένους ελέγχους επιβεβαίωσης της ηλεκτρονικής προσφοράς σε σχέση με τα, κατά περίπτωση, παραχθέντα ηλεκτρονικά αρχεία (Δικαιολογητικά Συμμετοχής, Τεχνική Προσφορά και Οικονομική Προσφορά) και εφόσον οι έλεγχοι αυτοί αποβούν επιτυχείς η προσφορά υποβάλλεται στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Διαφορετικά, η προσφορά δεν υποβάλλεται και το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ενημερώνει τον οικονομικό φορέα με σχετικό μήνυμα σφάλματος στη διεπαφή του χρήστη του οικονομικού φορέα προκειμένου ο τελευταίος να προβεί στις σχετικές ενέργειες διόρθωσης.

1.2.5 Εφόσον τα δικαιολογητικά συμμετοχής, η τεχνική προσφορά και οι οικονομικοί όροι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, ο οικονομικός φορέας επισυνάπτει ψηφιακά υπογεγραμμένα τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία σύμφωνα με τους όρους της εκάστοτε διακήρυξης.

1.3 Από το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα εκδίδεται ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής προσφοράς η οποία αποστέλλεται στον οικονομικό φορέα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

2. Απόσυρση προσφοράς/αίτησης συμμετοχής

Οι οικονομικοί φορείς δύναται να ζητήσουν την απόσυρση υποβληθείσας προσφοράς/αίτησης συμμετοχής, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής τους, με έγγραφο αίτημα τους προς την αναθέτουσα αρχή/τον αναθέτοντα φορέα, σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF), το οποίο υποβάλλεται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 της παρούσας, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

Κατόπιν ο οικονομικός φορέας δύναται να υποβάλει εκ νέου προσφορά/αίτηση συμμετοχής μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα έως την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών.

Άρθρο 13

Ηλεκτρονική Αποσφράγιση –Αξιολόγηση

1. Συστημική αποτύπωση Επιτροπής Διαγωνισμού
  - 1.1 Ο Πρόεδρος και ένα Μέλος του αρμόδιου Γνωμοδοτικού Οργάνου του άρθρου 221του ν.4412/2016 (Α' 147), εφεξής Επιτροπή Διαγωνισμού ή Ε.Δ., θα αποτελούν τους κατ' ελάχιστον πιστοποιημένους χρήστες του εν λόγω οργάνου στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
  - 1.2 Τα στοιχεία της Επιτροπής Διαγωνισμού, το είδος της πρόσβασης των μελών αυτής στα στοιχεία της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, η συσχέτισή της με την ηλεκτρονική δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, καθώς και ο χρόνος των επιμέρους ηλεκτρονικών αποσφραγίσεων που θα επιτελέσει αυτή, καθορίζονται από πιστοποιημένο χρήστη της Αναθέτουσας Αρχής/του αναθέτοντα φορέα μέσω σχετικής λειτουργικότητας του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
  - 1.3 Μέλη της Επιτροπής Διαγωνισμού, πιστοποιημένοι χρήστες του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, προβαίνουν στην ηλεκτρονική αποσφράγιση των (υπο)φακέλων της παρ. 1.2 του άρθρου 12 της παρούσας, κατά την ώρα και ημερομηνία που ορίζεται στα έγγραφα της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης ανάλογα και κατά περίπτωση σε σχέση με την εκάστοτε διαδικασία.
2. Μετά την αποσφράγιση των δικαιολογητικών συμμετοχής σύμφωνα με την παρ. 3 του παρόντος και πριν την έκδοση οποιασδήποτε απόφασης σχετικά με την αξιολόγηση των προσφορών της παρούσας, η Επιτροπή Διαγωνισμού και η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας προβαίνουν στις ακόλουθες κατά περίπτωση ενέργειες:
  - i. Η Επιτροπή Διαγωνισμού αναρτά στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού» τον σχετικό κατάλογο προσφερόντων, όπως αυτός παράγεται από το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
  - ii. Η Επιτροπή Διαγωνισμού ελέγχει εάν προσκομίστηκαν οι απαιτούμενες εγγυητικές επιστολές συμμετοχής σύμφωνα με την παρ. 1 των άρθρων 72 και 302 του ν. 4412/2016 (Α' 147)ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36) και συντάσσει πρακτικό, το οποίο αποστέλλει στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
  - iii. Η αναθέτουσα αρχή/Ο αναθέτων φορέας εκδίδει απόφαση περί της έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού και κοινοποιεί της απόφαση αυτή σε όλους τους προσφέροντες.
3. Μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ιδίως:
  - α. Πιστοποιημένος χρήστης της Αναθέτουσας Αρχής/του αναθέτοντα φορέα μεταβιβάζει, μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών και πριν την ηλεκτρονική αποσφράγιση αυτών, την αρμοδιότητα διαχείρισης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού σε πιστοποιημένο χρήστη της Επιτροπής Διαγωνισμού. Ο εν λόγω πιστοποιημένος χρήστης της Επιτροπής

Διαγωνισμού αποκλείει την πρόσβαση οποιουδήποτε πιστοποιημένου χρήστη της Αναθέτουσας Αρχής/του αναθέτοντα φορέα στα αποσφραγισθέντα στοιχεία των προσφορών των διαγωνιζομένων, έως την αποστολή του σχετικού πρακτικού αξιολόγησης των προσφορών της Επιτροπής Διαγωνισμού στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα, οπότε και μεταβιβάζει ξανά την αρμοδιότητα διαχείρισης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στον αρμόδιο πιστοποιημένο χρήστη της Αναθέτουσας Αρχής/του αναθέτοντα φορέα.

- β. Πιστοποιημένοι χρήστες της Επιτροπής Διαγωνισμού προβαίνουν κατά περίπτωση στην διαδικασία αποσφράγισης, ελέγχου και αξιολόγησης των φακέλων και (υπό)φακέλων και υποβάλλουν τα πρακτικά, γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις τους προς την αναθέτουσα αρχή/τον αναθέτοντα φορέα.

Ειδικότερα:

- β.1) Στις περιπτώσεις ανοικτών διαδικασιών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει σε αποσφράγιση των υποβληθέντων δικαιολογητικών συμμετοχής και οικονομικών προσφορών χωρίς να παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα δικαιολογητικά συμμετοχής ή στις υποβληθείσες οικονομικές προσφορές των οικονομικών φορέων προς τους προσφέροντες. Η Επιτροπή Διαγωνισμού αποστέλλει στους προσφέροντες και στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα τον σχετικό κατάλογο προσφερόντων κατά σειρά μειοδοσίας. Η Επιτροπή Διαγωνισμού ακόμη προβαίνει μέσω λειτουργικότητας του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα κατά περίπτωση σε εκτύπωση για τον έλεγχο της ομαλότητας των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών η Επιτροπή Διαγωνισμού συντάσσει πρακτικό και το αποστέλλει στην αναθέτουσα αρχή μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Στη συνέχεια, και μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί την ως άνω απόφαση σε όλους τους προσφέροντες με την επιφύλαξη της παρ. 1 των άρθρων 72 και 302 του ν. 4412/2016 (Α' 147), ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί παράλειψης προσήκουσας προσκόμισης εγγύησης συμμετοχής και παρέχει πρόσβαση σε αυτούς στα υποβληθέντα δικαιολογητικά συμμετοχής ή στις υποβληθείσες οικονομικές προσφορές των λοιπών προσφερόντων.
- β.2) Στις περιπτώσεις ανοικτών διαδικασιών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει σε αποσφράγιση των υποβληθέντων δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών χωρίς να παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα στοιχεία των οικονομικών φορέων προς τους προσφέροντες. Μετά την αποσφράγιση, τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και την αξιολόγηση/βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών η Επιτροπή Διαγωνισμού συντάσσει πρακτικό και το αποστέλλει στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, η οποία το εγκρίνει. Στη συνέχεια, και μετά την έκδοση της

απόφασης έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί την ως άνω απόφαση σε όλους τους προσφέροντες, με την επιφύλαξη της παρ. 1 των άρθρων 72 και 302 του ν. 4412/2016 (Α' 147), ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί παράλειψης προσήκουσας προσκόμισης εγγύησης συμμετοχής και παρέχει πρόσβαση σε αυτούς στα υποβληθέντα δικαιολογητικά συμμετοχής και στις υποβληθείσες τεχνικές προσφορές των λοιπών προσφερόντων. Μετέπειτα σε διακριτό στάδιο η Ε.Δ. προβαίνει στην αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών χωρίς να παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα στοιχεία των οικονομικών φορέων προς τους προσφέροντες. Μετά την αξιολόγηση οικονομικών προσφορών η Επιτροπή Διαγωνισμού συντάσσει πρακτικό και το αποστέλλει στην αναθέτουσα αρχή μέσω του Συστήματος, η οποία το εγκρίνει. Μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί την ως άνω απόφαση σε όλους τους προσφέροντες που υπέβαλαν αποδεκτή προσφορά και παρέχει πρόσβαση σε αυτούς στις υποβληθείσες οικονομικές προσφορές των λοιπών προσφερόντων.

β.3) Στις περιπτώσεις διαδικασιών του άρθρου 50 του ν.4412/2016 (Α' 147) ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει σε αποσφράγιση των υποβληθέντων δικαιολογητικών συμμετοχής, των οικονομικών προσφορών και των τεχνικών προσφορών χωρίς να παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα στοιχεία των οικονομικών φορέων προς τους προσφέροντες. Η Επιτροπή Διαγωνισμού αποστέλλει στους προσφέροντες και στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα τον σχετικό κατάλογο προσφερόντων κατά σειρά μειοδοσίας. Στη συνέχεια ελέγχει με βάση τη σειρά μειοδοσίας για τους πέντε πρώτους την πληρότητα και συμφωνία των μελετών (ήτοι των τεχνικών προσφορών) που υποβλήθηκαν με βάση τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς βαθμολόγηση. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών η Επιτροπή Διαγωνισμού συντάσσει πρακτικό και το αποστέλλει στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα μέσω του συστήματος. Κατόπιν, και μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί την ως άνω απόφαση σε όλους τους προσφέροντες, με την επιφύλαξη της παρ. 1 των άρθρων 72 και 302 του ν. 4412/2016 (Α' 147), ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί παράλειψης προσήκουσας προσκόμισης εγγύησης συμμετοχής και παρέχει πρόσβαση σε αυτούς στα υποβληθέντα στοιχεία των λοιπών προσφερόντων.

β.4) Κατά το πρώτο στάδιο (ήτοι υποβολή αίτησης συμμετοχής) στις περιπτώσεις κλειστής διαδικασίας, ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει αρχικά σε αποσφράγιση των υποβληθέντων δικαιολογητικών συμμετοχής χωρίς να παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα στοιχεία των οικονομικών φορέων προς τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς. Μετά την αξιολόγηση των υποβληθέντων στοιχείων

η Επιτροπή Διαγωνισμού συντάσσει πρακτικό και το αποστέλλει στην αναθέτουσα αρχή μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Ακολούθως και μετά την έκδοση της απόφασης έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί την ως άνω απόφαση σε όλους τους συμμετέχοντες, με την επιφύλαξη της παρ. 1 των άρθρων 72 και 302 του ν. 4412/2016 (Α' 147), ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί παράλειψης προσήκουσας προσκόμισης εγγύησης συμμετοχής και παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα στοιχεία των λοιπών συμμετεχόντων. Κατά το δεύτερο στάδιο (ήτοι πρόσκλησης υποβολής προσφορών) εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στις περιπτώσεις β.1, β.2 και β.3, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τα έγγραφα της σύμβασης.

γ. Πιστοποιημένοι χρήστες της Επιτροπής Διαγωνισμού, κατά περίπτωση:

- i. Απευθύνουν πρόσκληση στους χρήστες - οικονομικούς Φορείς για παροχή διευκρινίσεων ή συμπλήρωσης των εγγράφων ή των δικαιολογητικών που έχουν υποβάλει.
- ii. Απευθύνουν πρόσκληση στους χρήστες - οικονομικούς Φορείς για παροχή διευκρινίσεων επί του περιεχομένου της τεχνικής προσφοράς ή της οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει.
- iii. Κοινοποιούν σε πιστοποιημένο χρήστη της αναθέτουσας αρχής/του αναθέτοντος φορέα τα πρακτικά αξιολόγησης των προσφορών.
- iv. Δύναται να αποχαρακτηρίσουν στοιχεία που έχουν υποβληθεί από τους οικονομικούς φορείς και έχουν χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικά, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο και σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

δ. Πιστοποιημένοι χρήστες της αναθέτουσας αρχής/του αναθέτοντα φορέα:

- i. Απευθύνουν πρόσκληση στους χρήστες - οικονομικούς φορείς για παροχή διευκρινίσεων ή συμπλήρωσης των εγγράφων ή των δικαιολογητικών που έχουν υποβάλει.
- ii. Απευθύνουν πρόσκληση στους χρήστες - οικονομικούς φορείς για παροχή διευκρινίσεων επί του περιεχομένου της τεχνικής προσφοράς ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει.
- iii. Κοινοποιούν στους οικονομικούς φορείς και την Επιτροπή Διαγωνισμού την σχετική απόφαση έγκρισης του αποτελέσματος της διαδικασίας.
- iv. Παρέχουν πρόσβαση στους οικονομικούς φορείς στα στοιχεία των προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής των λοιπών προσφερόντων/συμμετεχόντων.

ε. Πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων:

- i. Παρέχουν τις διευκρινίσεις ή συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που τους ζητούνται.
- ii. Λαμβάνουν γνώση των λοιπών συμμετεχόντων με την κοινοποίηση από την Επιτροπή Διαγωνισμού σχετικού καταλόγου συμμετεχόντων που θα παράγεται μέσω σχετικών λειτουργιών του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Ο εν λόγω κατάλογος θα αναρτάται κατάλληλα και στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού», με μέριμνα της Επιτροπής Διαγωνισμού μετά την αποσφράγιση των προσφορών από την Επιτροπή Διαγωνισμού.

- iii. Λαμβάνουν γνώση, κατά περίπτωση, μέσω της λειτουργικότητας της Επικοινωνίας του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, του καταλόγου συμμετεχόντων με σειρά μειοδοσίας που θα παράγεται μέσω σχετικών λειτουργιών του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
  - iv. Λαμβάνουν γνώση, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 14 της παρούσας, των προσφορών, των υποβληθέντων στοιχείων και δικαιολογητικών των λοιπών συμμετεχόντων με πρόσβαση σε στοιχεία του ηλεκτρονικού χώρου «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Προσφοράς» ή «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Υποβολής Δικαιολογητικών/Αίτησης Συμμετοχής» αυτών, με μέριμνα της Αναθέτουσας Αρχής μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης έγκρισης του αποτελέσματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης.
4. Η υποβολή των πρακτικών, γνωμοδοτήσεων και εισηγήσεων της Επιτροπής Διαγωνισμού, οι κοινοποιήσεις και οι προσκλήσεις των αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων ή της Επιτροπής Διαγωνισμού προς τους οικονομικούς φορείς, οι διευκρινίσεις - συμπληρώσεις των τελευταίων προς τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς ή την Επιτροπή Διαγωνισμού και κάθε άλλη επικοινωνία μεταξύ οικονομικών φορέων και αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων ή της Επιτροπής Διαγωνισμού πραγματοποιούνται μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

Άρθρο 13Α

Πρόσκληση υποβολής προσφορών και αξιολόγηση προσφορών στις διαδικασίες των άρθρων 118, 328, 119 και 329 του ν. 4412/2016 (Α' 147)

Ειδικότερα για τις διαδικασίες των άρθρων 118 και 328 του ν. 4412/2016 (Α' 147) ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί απευθείας ανάθεσης και των παρ. 2 και 3 των άρθρων 119 και 329 του ν. 4412/2016 (Α' 147), ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), περί συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας, η εκτιμώμενη αξία των οποίων είναι άνω του ορίου της παρ. 3 του άρθρου 1 της παρούσας και στις οποίες δεν απαιτείται γνωμοδότηση συλλογικού οργάνου, ισχύουν τα εξής:

Πιστοποιημένοι χρήστες της αναθέτουσας αρχής/του αναθέτοντα φορέα απευθύνουν πρόσκληση μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα σε οικονομικούς φορείς να υποβάλουν προσφορά.

Πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων υποβάλλουν προσφορά κατόπιν της ως άνω πρόσκλησης.

Μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών, πιστοποιημένοι χρήστες της αναθέτουσας αρχής/του αναθέτοντα φορέα προβαίνουν σε αποσφράγιση των υποβληθέντων προσφορών και αποστέλλουν στις αρμόδιες για την ανάθεση της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής/του αναθέτοντα φορέα τις υποβληθείσες προσφορές.

Η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας εκδίδει απόφαση ανάθεσης, η οποία κοινοποιείται σε όλους τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

Άρθρο 14
**Υποβολή/Αξιολόγηση Δικαιολογητικών Προσωρινού Αναδόχου-
Κατακύρωση/Σύναψη Σύμβασης**

1. Υποβολή/Αξιολόγηση Δικαιολογητικών Προσωρινού Αναδόχου.
  - 1.1 Μετά την αξιολόγηση των προσφορών η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας προσκαλεί, στο πλαίσιο της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης και μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», τον προσωρινό ανάδοχο να υποβάλει εντός της προθεσμίας που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης τα προβλεπόμενα στις κείμενες διατάξεις δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου.
  - 1.2 Τα δικαιολογητικά του προσωρινού αναδόχου υποβάλλονται από τον οικονομικό φορέα ηλεκτρονικά, στο πλαίσιο της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης και μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα.
  - 1.3 Η Επιτροπή Διαγωνισμού αποστέλλει, μετά την αξιολόγηση των δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου, στο πλαίσιο της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης και μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα το σχετικό πρακτικό για τη λήψη απόφασης.
  - 1.4 Η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας προβαίνει, μετά την έγκριση του ανωτέρω πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, στην κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών, σε όλους του οικονομικούς φορείς που έλαβαν μέρος στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, εκτός από τους οριστικώς αποκλεισθέντες και ιδίως όσους αποκλείστηκαν οριστικά δυνάμει της παρ. 1 των άρθρων 72 και 302 του ν. 4412/2016 (Α' 147), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, στο πλαίσιο της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης και μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», και επιπλέον αναρτά στο χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού» τα δικαιολογητικά του προσωρινού αναδόχου.
  - 1.5 Ο οικονομικός φορέας - προσωρινός ανάδοχος δύναται, στο πλαίσιο της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης και μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», να υποβάλλει ή να συμπληρώνει τα δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ.2 του άρθρου 103 του ν.4412/2016 (Α' 147), έπειτα από σχετική ειδοποίηση από την αναθέτουσα αρχή.
2. Κατακύρωση/Σύναψη σύμβασης.
  - 2.1 Μετά την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 105 ή την παρ. 4 του άρθρου 316 του ν.4412/2016 (Α' 147), η αναθέτουσα αρχή/ο αναθέτων φορέας προσκαλεί, μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα και των πιστοποιημένων σ' αυτό χρηστών της/του, τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 105 ή την παρ. 4 του άρθρου 316 του ν. 4412/2016 (Α' 147), στο πλαίσιο της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», εφαρμοζομένων, κατά τα λοιπά,

των κειμένων διατάξεων για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων καθώς και των όρων της οικείας διακήρυξης και των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης.

3. Επικοινωνίες και διακίνηση εγγράφων.

3.1 Στο πλαίσιο της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης και όσον αφορά στην υποβολή/αξιολόγηση δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου και την κατακύρωση/ σύναψη σύμβασης, πραγματοποιείται μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», κατά περίπτωση, κάθε άλλη προβλεπόμενη επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων μεταξύ οικονομικών φορέων και αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων ή/και Επιτροπής Διαγωνισμού, από τους προς τούτο πιστοποιημένους χρήστες του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα του εκάστοτε εμπλεκόμενου φορέα.

3.2 Οι πιστοποιημένοι χρήστες του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα του εκάστοτε εμπλεκόμενου φορέα μεριμνούν για τον ορθό κατά περίπτωση χαρακτηρισμό του θέματος της εκάστοτε επικοινωνίας. Ενδεικτικά αναφέρονται ότι οι όποιες επικοινωνίες σχετίζονται:

α) Με την πρόσκληση ή υποβολή ή κοινοποίηση δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου/κατακύρωσης, καθώς και την κοινοποίηση των σχετικών πρακτικών ή/και αποφάσεων που αφορούν τα δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου/κατακύρωσης θα πρέπει να φέρουν το χαρακτηρισμό «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου/Κατακύρωσης».

β) Με σχετικές προβλεπόμενες από το νομοθετικό πλαίσιο προδικαστικές προσφυγές θα πρέπει να φέρουν το χαρακτηρισμό «Προδικαστική Προσφυγή».

4. Τα δικαιολογητικά του προσωρινού αναδόχου γίνονται αποδεκτά, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.2.1 του άρθρου 12 της παρούσας και την παρ. 13 του άρθρου 80 του ν. 4412/2016 (Α' 147), ως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (Α' 36).

Άρθρο 15

Υποβολή Προδικαστικών Προσφυγών

Οι Προδικαστικές Προσφυγές του Βιβλίου IV του ν.4412/2016 (Α' 147)ως οι διατάξεις του Βιβλίου αυτού τροποποιήθηκαν με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), κατατίθενται ηλεκτρονικά μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, στην ηλεκτρονική περιοχή του διαγωνισμού, επιλέγοντας την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» και επισυνάπτοντας τα σχετικά έγγραφα και ιδίως το τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 (Α' 64), σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF), το οποίο υποβάλλεται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8.

Τα σχετικά παράβολα κατατίθενται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 του π.δ. 39/2017 (Α' 64).

Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα:

- κοινοποιούν την προσφυγή σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περ. α' της παρ.1 του αρ. 365 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και την παρ. 1 του άρθρου 9 του π.δ. 39/2017 (Α' 64).

- Διαβιβάζουν στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) τα προβλεπόμενα στην περ. β' της παρ.1 του αρ. 365 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και στην παρ. 2 του άρθρου 9 του π.δ. 39/2017 (Α' 64).
- κοινοποιούν σε όλα τα μέρη τις απόψεις τους, τις παρεμβάσεις και τα σχετικά έγγραφα, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016 (Α' 147).

Συμπληρωματικά υπομνήματα κατατίθενται από οποιοδήποτε από τα μέρη μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.

Άρθρο 16

Χρόνος και τρόπος πρόσβασης στα έγγραφα.

Οι χρήστες έχουν πρόσβαση στα έγγραφα που παράγονται στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα με τον τρόπο και στο χρόνο που ορίζεται από τις κατά περίπτωση κείμενες διατάξεις και τις διατάξεις της παρούσας, εφαρμοζόμενων των διατάξεων του άρθρου 5του ν.2690/1999και των διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία, όπως κωδικοποιήθηκαν με το π.δ. 28/2015(Α'34). Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής άλλων οικονομικών φορέων ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 21, παρ. 5του ν.4412/2016 (Α' 147), με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α' 147).

Άρθρο 17

Δυναμικά Συστήματα Αγορών - Ηλεκτρονικοί Κατάλογοι

Το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα μπορεί να υποστηρίξει ηλεκτρονικά τις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων με τη χρήση Δυναμικών Συστημάτων Αγορών και Ηλεκτρονικών Καταλόγων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 33,35,270και272αντίστοιχα του ν.4412/2016 (Α' 147), σε συνδυασμό με τους κατά περίπτωση οριζόμενους στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους.

Άρθρο 18

Ηλεκτρονικοί Πλειστηριασμοί.

Το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα μπορεί να υποστηρίξει ηλεκτρονικά τη διενέργεια ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 34και271του ν.4412/2016 (Α' 147), σε συνδυασμό με τους κατά περίπτωση οριζόμενους στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους.

Άρθρο 19

Συμφωνίες – Πλαίσιο

Το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα μπορεί να υποστηρίξει ηλεκτρονικά διαγωνισμούς έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με τις διαδικασίες της Συμφωνίας Πλαίσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 39 και 273του ν.4412/2016 (Α' 147)σε συνδυασμό με τους κατά περίπτωση οριζόμενους στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους, κατά το μέρος που δεν αντίκεινται στις ως άνω διατάξεις και τις διατάξεις της παρούσας.

Άρθρο 19Α

Ηλεκτρονικές παραγγελίες – Ηλεκτρονική τιμολόγηση - Ηλεκτρονική πληρωμή

Το υποσύστημα μπορεί να υποστηρίξει ηλεκτρονικές παραγγελίες και την λήψη ηλεκτρονικών τιμολογίων και την αποστολή αιτημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών στους αρμόδιους φορείς, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4727/2020 (Α' 184) και στο άρθρο 53 και 281 του ν. 4412/2016 (Α' 147) σε συνδυασμό με τους κατά περίπτωση οριζόμενους στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους, κατά το μέρος που δεν αντίκεινται στις ως άνω διατάξεις και τις διατάξεις της παρούσας.

Άρθρο 20

Εκπαίδευση Χρηστών ΕΣΗΔΗΣ

1. Η εκπαίδευση των χρηστών της περίπτωσης 2.2 του άρθρου 4 της παρούσας παρέχεται:
  - α. Από το Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) μέσω σχετικού πιστοποιημένου προγράμματος. Τα αιτήματα των χρηστών για συμμετοχή τους στα προαναφερόμενο πρόγραμμα υποβάλλονται προς το ΕΚΔΔΑ.
  - β. Από το Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα για την κάλυψη αναγκών των εν λόγω χρηστών, είτε κατόπιν σχετικού αιτήματος αυτών στο πλαίσιο ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης ή ηλεκτρονικών προσκλήσεων υποβολής δικαιολογητικών/αιτήσεων συμμετοχής που πρόκειται να δημοσιευθούν ή έχουν ήδη δημοσιευθεί στο Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, είτε μέσω δράσεων ενημέρωσης και επιμόρφωσης/εκπαίδευσης των αναθέτουσών αρχών που διοργανώνει ο Διαχειριστής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.
2. Η εκπαίδευση των χρηστών της περίπτωσης 2.3 (οικονομικοί φορείς) του άρθρου 4, παρέχεται από το Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, είτε κατόπιν σχετικού αιτήματος των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο δημοσιευμένων ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης ή ηλεκτρονικών προσκλήσεων υποβολής δικαιολογητικών/αιτήσεων συμμετοχής, είτε μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των οικονομικών φορέων που διοργανώνει ο Διαχειριστής του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Όταν η εκπαίδευση παρέχεται στο πλαίσιο δημοσιευμένων ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης σύμβασης ή ηλεκτρονικών προσκλήσεων υποβολής δικαιολογητικών/αιτήσεων συμμετοχής, οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν τα αιτήματά τους για εκπαίδευση στην αναθέτουσα αρχή/στον αναθέτοντα φορέα της εκάστοτε διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης ή ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών/αίτησης συμμετοχής, με ηλεκτρονικό μήνυμα μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα. Η αναθέτουσα αρχή/Ο αναθέτων φορέας της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης ή ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών/αίτησης συμμετοχής συγκεντρώνει τα αιτήματα και τα αποστέλλει έγκαιρα στο Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, ώστε να καθοριστεί ο χρόνος και ο τόπος εκπαίδευσης και να ενημερωθούν σχετικά η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας και οι οικονομικοί φορείς. Η εκπαίδευση παρέχεται είτε στις εγκαταστάσεις του Διαχειριστή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, είτε απομακρυσμένα μέσω ηλεκτρονικής τηλεδιάσκεψης, είτε μέσω άλλου ηλεκτρονικού μέσου.

Άρθρο 21

Εφαρμογή του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα σε συμβάσεις αξίας ίσης ή κατώτερης του ορίου της παρ. 3 του άρθρου 1

Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται αναλογικώς και στην περίπτωση που οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν το Υποσύστημα ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων της παρούσας με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη του ορίου της παρ. 3 του άρθρου 1 της παρούσας.

Άρθρο 22

Τελική διάταξη

Από την έναρξη ισχύος της παρούσας καταργείται η με αριθμ. πρωτ.117384/2017 κοινή υπουργική απόφαση (Β' 3821).

Άρθρο 23

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από την 1η/06/2021, με εξαίρεση την παρ. 1.1 του άρθρου 8 της παρούσας, περί ηλεκτρονικού τόπου τήρησης του φακέλου δημόσιας σύμβασης, η ισχύς της οποίας αρχίζει από την 1η/9/2021.

Η παρ. 1 του άρθρου 36 και η παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 (Α' 147) τροποποιούνται, σύμφωνα με την περ. α της παρ. 1 του άρθρου 142 του ν. 4782/2021 (Α' 36), από την 1η/09/2021.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ»

III. Αρμοδιότητα Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011: «2. Η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: [...] γ) Γνωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: [...] γγ) **Οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου**, εξαιρουμένων των προκηρύξεων, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθετουσών αρχών, όπως ιδίως οι κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 3 του ν.2286/1995, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κατά το μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, **εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής.**

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της παρούσας περίπτωσης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα(30) ημερών από την περιέλευση των ανωτέρω σχεδίων διατάξεων στην Αρχή, με μέριμνα του οικείου οργάνου. Μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας οι σχετικές πράξεις μπορούν να εκδοθούν και χωρίς τη γνώμη της Αρχής."

Στο βαθμό που το ως άνω σχέδιο Υπουργικής Απόφασης, ως παρατίθεται ανωτέρω, περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν σε ζητήματα δημοσίων συμβάσεων, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής για παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011.

IV. Συναφείς διατάξεις

1. Το σύνολο των διατάξεων του **ν. 4412/2016**, και, ιδίως :

- η παρ. 2 του άρθρου 1, σύμφωνα με την οποία :

«2. Ο παρών νόμος θεσπίζει κανόνες: α) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι (άρθρα 2 έως 221), β) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 2 και 222 έως 338), [...]). Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 έως 7, σε όλες τις συμβάσεις των περιπτώσεων α' και β', ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας αυτών, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού.»

- η περ. 32) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

"ως «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία υποσυστήματα για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5, καθώς και για τη συλλογή, δημοσιοποίηση και ανάλυση στοιχείων σχετικών με τις εν λόγω συμβάσεις, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ),

- η περ. 32α) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

32α) ως «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, το οποίο αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5, με τη χρήση και εφαρμογή ΤΠΕ,

- η περ. 33) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

ως «χρήστες ΕΣΗΔΗΣ» νοούνται ιδίως οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς και οι οικονομικοί φορείς που χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ,

- η περ. 34) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

ως «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, που αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και έχει ως σκοπό τη συλλογή και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις, κατά την έννοια της περ. 5, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και το άρθρο 38 του παρόντος,

- η παρ. 3 του άρθρου 36 «Υποχρέωση Χρήσης - Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ - Εξουσιοδοτική Διάταξη», σύμφωνα με την οποία :

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν στην ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών σχετικά με:

α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και το νυπολογισμό των προθεσμιών, τα τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και τηναπόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣκαι χορήγησης αντιγράφων,

γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτωνκαι σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τησύνταξη κωδίκων πρακτικής,και

ε) στους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.»

Σημειώνεται, συναφώς, ότι η ανωτέρω παράγραφος, τίθεται ως τροποποιημένη ισχύει δυνάμει του άρθρου 4 του ν. 4872/2021, ως έναρξη δε ισχύος της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 142 του αυτού νόμου, ορίζεται η 1η Ιουνίου 2021.

2. Ο ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 45) και ιδίως,

- το άρθρο **11** «Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής- Επικύρωση των αντιγράφων» αυτού, το οποίο έχει ως εξής :

- το άρθρο **11** «Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής- Επικύρωση των αντιγράφων» αυτού, το οποίο έχει ως εξής :

«1. Η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου γίνεται από οποιαδήποτε διοικητική αρχή ή από τα Κ.Ε.Π., βάσει του δελτίου ταυτότητας ή των αντίστοιχων εγγράφων που προβλέπονται στο άρθρο 3.

Δεν απαιτείται βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου, όταν προσέρχεται αυτοπροσώπως για υποθέσεις του στις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα ή τα Κ.Ε.Π., προσκομίζοντας το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα πρωτότυπα έγγραφα.

Στις περιπτώσεις που ο νόμος απαιτεί βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου, αρκεί η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή η εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του ενδιαφερομένου, εφόσον το έγγραφο διακινείται ηλεκτρονικά.

2.α. Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται στο Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα Δικαστήρια όλων των βαθμών, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3429/2005, καθώς και στα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α..

β. Δεν υφίσταται πλέον η υποχρέωση υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων, με την επιφύλαξη της περίπτωσης δ και των εγγράφων που προσκομίζονται για δικαστική χρήση, που έχουν εκδοθεί από τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α ή επικυρωμένων αντιγράφων των εγγράφων αυτών από τους ενδιαφερόμενους για το σύνολο των συναλλαγών τους με τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α.

Αντί πρωτοτύπων ή επικυρωμένων αντιγράφων, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α, ευκρινή φωτοαντίγραφα των πρωτοτύπων εγγράφων που εκδόθηκαν από τις υπηρεσίες και τους φορείς αυτούς ή των ακριβών αντιγράφων τους.

Ομοίως, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων τα οποία έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο, καθώς και ευκρινή φωτοαντίγραφα από τα πρωτότυπα όσων ιδιωτικών εγγράφων φέρουν θεώρηση από υπηρεσίες και φορείς της περίπτωσης α.

Ομοίως, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα εγγράφων που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές και έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο.

Οι υπηρεσίες και οι φορείς στους οποίους κατατίθενται φωτοαντίγραφα, κατά τα ανωτέρω, υποχρεούνται να διενεργούν δειγματοληπτικό έλεγχο προκειμένου να εξακριβώσουν την ακρίβεια των στοιχείων που αναγράφονται σε αυτά, σε τουλάχιστον πέντε τοις εκατό (5%) των φωτοαντιγράφων που υποβλήθηκαν κατά το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο, ιδίως ζητώντας τη συνδρομή των υπηρεσιών ή των φορέων που εξέδωσαν τα πρωτότυπα. Τα αποτελέσματα αυτού του ελέγχου εν συνεχεία κοινοποιούνται στην καθ' ύλην αρμόδια οργανική μονάδα του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Εάν διαπιστωθεί κατά τον υποχρεωτικό ή άλλο έλεγχο ότι υποβλήθηκαν αλλοιωμένα φωτοαντίγραφα, εκτός από τις κυρώσεις που προβλέπονται στην παρ. 6 του άρθρου 22 του ν. 1599/1986 και που επιβάλλονται στον ενδιαφερόμενο, εφόσον η πράξη αυτή δεν τιμωρείται αυστηρότερα από άλλη ποινική διάταξη, η διοικητική ή άλλη πράξη, για την έκδοση της οποίας υποβλήθηκαν τα φωτοαντίγραφα αυτά, ανακαλείται αμέσως.

γ. Οι διοικητικές αρχές και τα ΚΕΠ εξακολουθούν να επικυρώνουν αντίγραφα από το πρωτότυπο ή από το ακριβές αντίγραφο της διοικητικής αρχής (όπως ορίζεται στο άρθρο 1 του ν. 2690/1999 (Α 45), που το εξέδωσε, μόνο στην περίπτωση που αυτά υποβάλλονται από τον ενδιαφερόμενο σε φορείς που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος. Αντίγραφα των ανωτέρω επικυρώνονται και από δικηγόρους ή συμβολαιογράφους, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την άσκηση των λειτουργημάτων τους.

Ομοίως, οι διοικητικές αρχές και τα ΚΕΠ εξακολουθούν να επικυρώνουν αντίγραφα απόαντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων ή εγγράφων που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές, τα οποία έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο, μόνο στην περίπτωση που αυτά υποβάλλονται σε φορείς που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος.

δ. Η απαίτηση υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων, που έχουν εκδοθεί από τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α, όταν προβλέπεται ρητά από την κείμενη νομοθεσία, καταργείται με την παρέλευση τριών μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Εντός του προαναφερόμενου χρονικού διαστήματος, με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του κάθε φορά αρμόδιου Υπουργού μπορεί να ορίζεται, κατά περίπτωση, η διατήρηση της απαίτησης υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων σε διαδικασίες, εφόσον το επιβάλλουν εξαιρετικοί λόγοι, που αναφέρονται ρητώς σε αυτήν.

ε. Για τα αντίγραφα των Φύλλων Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) που έχουν προέλθει από πρωτότυπο ΦΕΚ σε έντυπη μορφή ή από ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή που έχει καταχωριστεί στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου, ισχύουν ανάλογα οι ρυθμίσεις του άρθρου αυτού. Η προθεσμία της παρ. δ` του άρθρου 1 του Ν.4250/2014, όσον αφορά τα ΦΕΚ, ισχύει από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

στ. Με την επιφύλαξη της περίπτωσης δ, από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καταργείται κάθε ειδική ή γενική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις αυτού.

3. Τα ηλεκτρονικά έγγραφα υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 13 έως 15 του νόμου για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση.».

3. Ο ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις.»(Α' 184) και, ιδίως :

- **το άρθρο 13** "Έκδοση Ηλεκτρονικών Δημοσίων Εγγράφων", το οποίο έχει ως εξής :

«1. Όλες οι διαδικασίες για τη διαχείριση δημοσίων εγγράφων από τους φορείς του δημόσιου τομέα, όπως η σύνταξη, η προώθηση για υπογραφή, η θέση υπογραφής, η έκδοση, η χρέωση προς ενέργεια εισερχομένων εγγράφων, η εσωτερική και η εξωτερική διακίνηση, η πρωτοκόλληση, καθώς και η αρχειοθέτησή τους πραγματοποιούνται αποκλειστικά μέσω ΤΠΕ.

2. Τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα παράγονται είτε πλήρως αυτοματοποιημένα μέσω ειδικού πληροφοριακού συστήματος που συνθέτει κατάλληλα στοιχεία δεδομένων, είτε μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής γραφείου, είτε μέσω ψηφιοποίησης έντυπου εγγράφου. Τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα εκδίδονται σε μία από τις ακόλουθες μορφές: α) ως πρωτότυπα ηλεκτρονικά έγγραφα της παρ. 3, β) ως ηλεκτρονικά ακριβή αντίγραφα της παρ. 4, γ) ως ψηφιοποιημένα ηλεκτρονικά αντίγραφα της παρ. 5.

3. Τα πρωτότυπα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα φέρουν: α) εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα και β) είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του φορέα είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του αρμόδιου οργάνου.

4. Τα ηλεκτρονικά ακριβή αντίγραφα φέρουν υποχρεωτικά: α) εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα, β) είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του φορέα είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του αρμόδιου για την έκδοση του

αντιγράφου οργάνου, γ) την ένδειξη «ακριβές αντίγραφο» και δ) τα στοιχεία του οργάνου που υπέγραψε το έγγραφο ως τελικώς υπογράφων.

5. Τα ψηφιοποιημένα ηλεκτρονικά αντίγραφα εκδίδονται από τους φορείς του δημόσιου τομέα μέσω ψηφιοποίησης ή αναπαραγωγής με χρήση ΤΠΕ έντυπων δημόσιων ή ιδιωτικών εγγράφων που κατέχουν στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους. Τα ψηφιοποιημένα ηλεκτρονικά αντίγραφα φέρουν: α) εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα β) είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του φορέα είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του οργάνου που κάνει την ψηφιοποίηση ή αναπαραγωγή με χρήση ΤΠΕ σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο και γ) βεβαίωση ταύτισής τους με το έντυπο έγγραφο. Σε περίπτωση καταστροφής έντυπων εγγράφων μετά από την έκδοση των αντίστοιχων ψηφιοποιημένων ηλεκτρονικών αντιγράφων, στο πρωτόκολλο καταστροφής μνημονεύονται τα ειδικότερα στοιχεία που αναφέρονται στην παραγωγή και αρχειοθέτηση του ψηφιοποιημένου ηλεκτρονικού αντιγράφου.

6. Με την επιφύλαξη των διατάξεων για την Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις κάθε είδους μπορούν να εκδίδονται με χρήση είτε προηγμένης ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής είτε προηγμένης ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας."

- **το άρθρο 15** "Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα", το οποίο έχει ως εξής :

"1. Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τους φορείς του δημόσιου τομέα, από τα δικαστήρια όλων των βαθμών και τις εισαγγελίες όλης της χώρας και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες κατά την ηλεκτρονική διακίνησή τους.

2. Εκτύπωση των ηλεκτρονικών εγγράφων της παρ. 1 γίνεται υποχρεωτικά αποδεκτή από τους φορείς του δημόσιου τομέα, από τα δικαστήρια όλων των βαθμών και τις εισαγγελίες όλης της χώρας και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, εφόσον φέρει επικύρωση από οποιαδήποτε διοικητική αρχή ή ΚΕΠ ή δικηγόρο, η οποία γίνεται μέσω της διαπίστωσης της ταύτισης του περιεχομένου του εκτυπωμένου εγγράφου με το ηλεκτρονικό ιδιωτικό έγγραφο."

- **το άρθρο 27** "Έκδοση εγγράφων μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης", το οποίο έχει ως εξής :

1. Κάθε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για τον εαυτό του ατομικά ή ως νόμιμος εκπρόσωπος νομικού προσώπου (χρήστης) δύναται να εκδίδει έγγραφα μέσω της ΕΨΠ. Στην έννοια του χρήστη περιλαμβάνονται και τα φυσικά πρόσωπα που ενεργούν ως δικαστικοί συμπαραστάτες.

2. Για την έκδοση εγγράφων μέσω της ΕΨΠ απαιτείται η προηγούμενη αυθεντικοποίηση του χρήστη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 24.

3. Τα έγγραφα της παρ. 1 φέρουν μοναδικό αναγνωριστικό αριθμό επαλήθευσης και προηγμένη ή εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από όλους τους φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες:

α) Ως ηλεκτρονικά έγγραφα διακινούμενα με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), χωρίς να απαιτείται ηλεκτρονική υπογραφή ή άλλη ηλεκτρονική σφραγίδα και με ισχύ πρωτότυπου εγγράφου.

β) Ως έντυπα έγγραφα, εφόσον εκτυπωθούν από τη διαδικτυακή εφαρμογή της ΕΨΠ, χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις ή διαδικασία επικύρωσης και με ισχύ αντιγράφου.

4. Η επαλήθευση του περιεχομένου του εγγράφου από τον λήπτη γίνεται μέσω της υπηρεσίας επαλήθευσης που παρέχεται από την ΕΨΠ με τη χρήση του μοναδικού αναγνωριστικού αριθμού επαλήθευσης."

- Το **άρθρο 28** Αιτήσεις φυσικών προσώπων μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης

1. Τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 27 μπορούν να αιτούνται την έκδοση δημοσίων εγγράφων από τους φορείς του δημόσιου τομέα μέσω της ΕΨΠ.

2. Για την πρόσβαση στην ως άνω υπηρεσία απαιτείται η προηγούμενη αυθεντικοποίηση του χρήστη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 24.

3. Ο φορέας του δημόσιου τομέα, στον οποίο απευθύνεται η αίτηση, οφείλει να ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο με τον πλέον πρόσφορο τρόπο για τη δυνατότητα διορθωτικής ή συμπληρωματικής υποβολής αίτησης και τις έννομες συνέπειες της διορθωτικής ή συμπληρωματικής υποβολής.

4. Τα δικαιολογητικά, δημόσια ή ιδιωτικά έγγραφα, που απαιτούνται:

α) είτε αναζητούνται αυτεπαγγέλτως από τον φορέα του δημόσιου τομέα, εφόσον τα έγγραφα αυτά τηρούνται ήδη σε ηλεκτρονικό αρχείο ή με οποιονδήποτε τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα. Ο φορέας που διαθέτει τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνει την ακρίβεια και την ισχύ τους. Για τον σκοπό αυτόν τεκμαίρεται ότι παρέχεται σχετική εξουσιοδότηση από τον ενδιαφερόμενο με την υποβολή της αίτησής του,

β) είτε αναζητούνται από τον φορέα του δημόσιου τομέα κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου, η οποία επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης για την ακρίβεια των αναγραφόμενων ή βεβαιούμενων στοιχείων σε αυτά, εφόσον τα έγγραφα αυτά τηρούνται ήδη σε ηλεκτρονικό αρχείο ή με οποιονδήποτε τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα,

γ) είτε υποβάλλονται από τον ενδιαφερόμενο με επισύναψη στην αίτηση μέσω της ΕΨΠ.

- το **άρθρο 36** "Αντικείμενο ψηφιακής προσβασιμότητας (άρθρο 1 παρ. 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102)", το οποίο έχει ως εξής :

"Αντικείμενο των διατάξεων της ψηφιακής προσβασιμότητας είναι η εισαγωγή ρυθμίσεων για την προσβασιμότητα σε ιστότοπους και εφαρμογές για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα, προκειμένου οι υπηρεσίες τους να καταστούν περισσότερο προσβάσιμοι στους χρήστες και ιδίως στα άτομα με αναπηρίες."

V. Επί της σκοπιμότητας, της νομιμότητας και του περιεχομένου της προτεινόμενης ρύθμισης.

A. Το υπό εξέταση σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης εκδίδεται βάσει της παρεχόμενης από την παρ. 3 του άρθρου 36 και την παρ. 8 του άρθρου 258 του ν.

4412/2016 εξουσιοδότησης, για τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των Βιβλίων Ι και ΙΙ του ως άνω νόμου αντίστοιχα.

Σημειώνεται ότι η ανάγκη έκδοσης της υπό εξέταση ΚΥΑ προκύπτει λόγω των εκτενών τροποποιήσεων που επέφερε ο ν. 4728/2021 στις οικείες διατάξεις του ν. 4412/2016, ως ημερομηνία δε, έναρξης ισχύος αυτών, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 142 αυτού ορίζεται η 1η Ιουνίου 2021. Κατά συνέπεια, το υποβληθέν σχέδιο ΚΥΑ εξετάζεται με βάση τις τροποποιηθείσες δυνάμει του ν. 4782/2021 διατάξεις, ως αυτές θα ισχύουν μετά την 1η Ιουνίου 2021. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η εκδοθησόμενη ΚΥΑ δεν είναι δυνατόν να έχει αναδρομική ισχύ. Ως εκ τούτου, προτείνεται να ορισθεί ως έναρξη ισχύος της η ημερομηνία δημοσίευσής της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σε περίπτωση που αυτή απέχει από την 1^η Ιουνίου 2021 (βλ. άρθρο 28 εξεταζομένης).

Περαιτέρω, δεν είναι κατανοητή η αναφορά στο άρθρο 23 «Έναρξη ισχύος» της ημερομηνίας κατά την οποία τίθενται σε ισχύ οι τροποποιηθείσες βάσει των προβλέψεων του ν. 4782/2021 διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 36 και της παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016. Στην περίπτωση που οι ως άνω ημερομηνίες επηρεάζουν την ισχύ διατάξεων της υπό εξέταση ΚΥΑ, τούτο θα πρέπει να αναφερθεί ρητώς στα αντίστοιχα άρθρα.

Β. Ήδη, βάσει της παρεχόμενης από την παρ. 3 του άρθρου 36 και της παρ. 8 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 εξουσιοδότησης, έχει εκδοθεί και βρίσκεται σε ισχύ η υπ' αριθμ. 117384/31.10.2017 (Β' 3821/2017) Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Υποδομών και Μεταφορών. Δεδομένου ότι οι προβλέψεις αυτής θα εξακολουθήσουν να διέπουν τις διαδικασίες που έχουν εκκινήσει προ της έναρξης ισχύος της εξεταζόμενης με την παρούσα κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 61 και 120 του ν. 4412/2016 και τα αντίστοιχα άρθρα του Βιβλίου ΙΙ, τούτο θα πρέπει να ορισθεί ρητώς, προσδιοριζομένων με σαφήνεια των σχετικών σημείων¹ και να καταστεί σαφές ότι η εξεταζόμενη εφαρμόζεται μόνον στις διαδικασίες που κατά τα ανωτέρω θα εκκινήσουν μετά την 1η Ιουνίου 2021. (πρβλ. κατωτέρω σχολιασμό άρθρου 22)

Γ. Με το υπό εξέταση σχέδιο ρυθμίζονται τεχνικά ζητήματα που αφορούν:

α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων,

β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τα τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο

---

¹ Συναφώς σημειώνεται ότι :

Οι κανόνες που θεσπίζονται με κανονιστική πράξη μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν μόνον από διατάξεις νεότερων ομοίων πράξεων, εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται η σχετική κανονιστική αρμοδιότητα [Κατά τον Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, αρ. περ. 173, η κατάργηση των κανονιστικών πράξεων επιτρέπεται ελεύθερα εφόσον εξακολουθεί να ισχύει η νομοθετική εξουσιοδότηση βάσει της οποίας εκδόθηκε η καταργούμενη πράξη ή βάσει νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης]

οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής,

δ) τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και

ε) τους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

Εκ του περιεχομένου, ως αυτό παρατίθεται ανωτέρω, της υπό εξέταση Κοινής Υπουργικής Απόφασης, προκύπτει ότι αυτή κείται εντός του πλαισίου των προαναφερθεισών εξουσιοδοτικών διατάξεων, στο βαθμό που οι θεσπιζόμενοι κανόνες ρυθμίζουν ζητήματα τεχνικού - λεπτομερειακού χαρακτήρα.

Δ. Ειδικά, ως προς τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, σημειώνονται τα ακόλουθα, ως προτάσεις-κατευθύνσεις νομοτεχνικής ή ουσιαστικής φύσης, προς βελτίωση και αποσαφήνιση του περιεχομένου τους:

1. Προτείνεται η απαλοιφή της φράσης "*διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων*", όπου απαντάται, και η εισαγωγή ρητής αναφοράς ότι το ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα χρησιμοποιείται τόσο για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών του Βιβλίου Ι, όσο και για τη σύναψη αντίστοιχων συμβάσεων από αναθέτοντες φορείς του Βιβλίου ΙΙ, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο νόμο.

2. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. 32α) της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 «*ως «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, το οποίο αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5², με τη χρήση και εφαρμογή ΤΠΕ,».*

Βάσει των ορισμών που περιέχονται στην **παρ. 1 του άρθρου 1** «*Ορισμός, πεδίο εφαρμογής*» της εξεταζόμενης ΚΥΑ, ως «**Σύστημα**» αναφέρεται το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, ενώ ως «**Υποσύστημα**» ορίζεται το ΕΣΗΔΗΣ, κατά την έννοια της ανωτέρω περ. 32α) της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016. Στην **παρ. 2 του άρθρου 1**, παρατίθενται οι διακριτές λειτουργίες που περιλαμβάνει το ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα, το οποίο και αναφέρεται στη συνέχεια του κειμένου επαναλαμβανόμενα επίσης ως «**Υποσύστημα**».

---

²Παρ. 5 : ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/ αναθετότων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών,

Δεδομένου ότι το νομικό πλαίσιο οφείλει να διέπεται από ορολογική συνέπεια, οι χρησιμοποιούμενοι όροι πρέπει να χρησιμοποιούνται μονοσήμαντα. Κατά συνέπεια, προτείνεται ο επαναπροσδιορισμός του όρου «**Υποσύστημα**», κατά τρόπον ώστε να προσδιορίζει το ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα, καθώς η σχετική αναφορά απαντάται σε αρκετά σημεία της υπό εξέταση ΚΥΑ. Παράλληλα, κρίνεται σκόπιμη η χρήση των σχετικών όρων σε αρμονία με την αντίστοιχη υπό έκδοση ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες, καθώς αμφότερα τα «Υποσυστήματα» αποτελούν μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

3. Επιπλέον, προτείνεται να απαλειφθούν οι παραπομπές στην υπό έκδοση κοινή υπουργική απόφαση «*Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Γενικών Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)*» και τούτο διότι, αφ' ενός τίθεται ως αναγκαία συνθήκη η προηγούμενη χρονικά έκδοση αυτής, και αφ' ετέρου, για λόγους ασφάλειας δικαίου, δεν κρίνεται σκόπιμη η εξάρτηση ρυθμίσεων από άλλη κανονιστική πράξη, καθώς σε οιαδήποτε τροποποίηση της τελευταίας θα απαιτεί ενδεχομένως αντίστοιχη τροποποίηση της εξεταζόμενης. Σε κάθε περίπτωση, κατά γενικό κανόνα, η χρήση μη γνήσιας παραπομπής, δηλαδή η παραπομπή σε διάταξη ως αυτή ισχύει κατά το χρόνο κατάρτισης, δέον όπως αποφεύγεται, στην περίπτωση δε που τούτο είναι αναγκαίο, θα πρέπει να συνοδεύεται από τη φράση «*όπως ισχύει κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας*».

4. Προτείνεται, επίσης, η απαλοιφή της αναφοράς σε διατάξεις του ν. 4782/2021, με τα οποία τροποποιούνται άρθρα του ν. 4412/2016, (βλ. ενδεικτικά εξουσιοδοτικές διατάξεις επί των οποίων ερείδεται η εξεταζόμενη), καθώς οι αναφορές στις διατάξεις του ν. 4412/2016, νοούνται ως ο τελευταίος εκάστοτε ισχύει. Προτείνεται, ωστόσο, η αναφορά στις διατάξεις των άρθρων 140 «*Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α'*», 141 «*Καταργούμενες διατάξεις Μέρους Α'*» και 142 «*Έναρξη ισχύος Μέρους Α'*» του ν. 4782/2021, καθώς αυτές δεν ενσωματώνονται στο κείμενο του ν. 4412/2016.

5. Στο **άρθρο 3** «*Αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα*», κρίνεται σκόπιμη η περαιτέρω εξειδίκευση του τρόπου με τον οποίο πιστοποιείται από το Διαχειριστή η τεχνική αδυναμία λειτουργίας. Περαιτέρω, προτείνεται η απαλοιφή της φράσης «*η οποία οφείλεται σε γεγονότα ανωτέρας βίας*», παρά το γεγονός ότι αποτελεί επανάληψη της διατύπωσης της παρ. 4 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016, προκειμένου να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του εξεταζόμενου άρθρου, κατά τρόπον ώστε η σχετική πιστοποίηση να καταλαμβάνει κάθε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ομαλής διεξαγωγής ορισμένης διαδικασίας.

6. Στην **περ. 1.2.4 του άρθρου 5**, προτείνεται η αντικατάσταση της φράσης «*οι οικονομικοί φορείς που δεν εντάσσονται στα προηγούμενα δύο εδάφια*» από τη φράση «*οι οικονομικοί φορείς που δεν εντάσσονται στις προηγούμενες δύο περιπτώσεις*»

7. Στο δεύτερο εδάφιο του **άρθρου 7** «*Διαλειτουργικότητα*» θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι η διαλειτουργικότητα του ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα με τρίτα συστήματα δεν συνέχεται με την ενδεχόμενη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να αναζητούν αυτεπάγγελτα δικαιολογητικά και αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Επομένως, προτείνεται η προσθήκη φράσης στην παρ. 2 «*εκτός εάν*

αναζητούνται αυτεπάγγελτα δυνάμει της κείμενης νομοθεσίας και των εγγράφων της σύμβασης».

8. Στην **περ. α' της παρ.1 του άρθρου 8** «Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων», προτείνεται να διαγραφεί η φράση «ή της εκάστοτε ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών/αίτησης συμμετοχής», ως πλεονασμός, καθώς η εν λόγω περίπτωση καταλαμβάνεται από την προηγούμενη αναφορά «της εκάστοτε ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης».

Στην **περ. 1.1** του ιδίου άρθρου, προτείνεται αντί της παραπομπής στην «παρ. α του παρόντος άρθρου», να χρησιμοποιηθεί η «παρ. 1 του παρόντος άρθρου». Επιπλέον, προτείνεται να γίνει ειδική μνεία στα στοιχεία της προκαταρκτικής διαβούλευσης σε σχέση με τον φάκελο δημόσιας σύμβασης στον οποίο πρέπει αυτά να τηρούνται.

Στην **παρ. 2** του ιδίου άρθρου, θα πρέπει να γίνει ειδική αναφορά στην ημέρα του Σαββάτου³, το οποίο δεν θεωρείται ως ημέρα αργίας, καθώς και στη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να ορίζουν συγκεκριμένη ώρα ως καταληκτική, χωρίς να καταλαμβάνονται υποχρεωτικά από τη γενική αναφορά περί προθεσμιών.

Περαιτέρω, θα πρέπει να ορισθεί σαφώς ότι ο αναφερόμενος στην ως άνω παράγραφο τρόπος υπολογισμού των προθεσμιών καταλαμβάνει και την περιγραφόμενη στο άρθρο 15 διαδικασία υποβολής προδικαστικών προσφυγών, παρεμβάσεων και κοινοποιήσεων/διαβιβάσεων εκ μέρους των αναθετουσών αρχών.

Η **παρ. 3 του άρθρου 8**, προτείνεται να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Οι Οικονομικοί Φορείς υποβάλλουν μέσω του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα τα κατά περίπτωση δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα καθώς και αυτά που έχουν συνταχθεί / παραχθεί από τους ίδιους, τα οποία γίνονται αποδεκτά σύμφωνα με την παρ. 1.2.1 του άρθρου 12 της παρούσας»

9. Ο τίτλος του **άρθρου 10** «Σχεδιασμός ηλεκτρονικών διαγωνισμών και προσκλήσεων υποβολής δικαιολογητικών/αιτήσεων συμμετοχής» προτείνεται να αναδιατυπωθεί σε "Σχεδιασμός ηλεκτρονικών διαδικασιών και προσκλήσεων υποβολής δικαιολογητικών/αιτήσεων συμμετοχής", προκειμένου να καταλαμβάνονται και οι διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων που δεν αποτελούν διαγωνιστική διαδικασία, ενώ η **περ. α' της παρ. 1** του ιδίου άρθρου, σύμφωνα με την οποία «α. Δύνανται να προβαίνουν σε προκαταρκτικές διαβουλεύσεις με την αγορά μετά από αίτησή τους προς πιστοποιημένους Διαχειριστές του Συστήματος, Οι διαβουλεύσεις ειδικά για έργα και μελέτες διεξάγονται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα» προτείνεται να αναδιατυπωθεί ως εξής: «α. Δύνανται να προβαίνουν σε προκαταρκτικές διαβουλεύσεις με την αγορά», προκειμένου να μην περιορίζεται η διεξαγωγή διαβουλεύσεων μόνο μέσω της «Επικοινωνίας» του Υποσυστήματος, αλλά να επιτρέπεται και η χρήση του ήδη υπάρχοντος υποσυστήματος διενέργειας διαβουλεύσεων, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στην **παρ. 1** του άρθρου 47 του ν. 4412/2016.

---

³βλ. σχετικά και Κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1182/71 του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1971 περί καθορισμού των κανόνων που εφαρμόζονται στις προθεσμίες, ημερομηνίες και διορίες, ιδίως παρ. 2 του άρθρου 2: "Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, ως «εργάσιμες ημέρες», νοούνται όλες οι ημέρες, εκτός από τις άργιες, τις Κυριακές και τα Σάββατα"

Η **παρ. 2** του άρθρου αυτού, στο οποίο γίνεται αναφορά στη χρήση του υποσυστήματος προετοιμασίας του ΕΕΕΣ, προτείνεται να απαλειφθεί, καθώς η λειτουργία ΕΕΕΣ αποτελεί διακριτό υποσύστημα που δεν συνέχεται με τη λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα.

10. Στο **άρθρο 11** «Συμπληρωματικές πληροφορίες εγγράφων της σύμβασης» στην πρόβλεψη «σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 67», θα πρέπει να προστεθεί και η παρ. 5 του άρθρου 121, καθώς και η παρ. 3 του άρθρου 297, για τις συμβάσεις κάτω των ορίων.

11. Στην **περ. 1.1 της παρ. 1 του άρθρου 12** προτείνεται να αντικατασταθεί η φράση «οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν την προσφορά/αίτηση συμμετοχής[...]» από τη φράση «οι οικονομικοί φορείς καταρτίζουν και υποβάλλουν την προσφορά/αίτηση συμμετοχής[...]», καθώς η προσφορά / αίτηση συμμετοχής προκύπτει ως αποτέλεσμα της συμπλήρωσης των σχετικών φορμών / οθονών του υποσυστήματος.

Προτείνεται, επίσης, η αντικατάσταση της αναφοράς της **περ. 1.2.1.1 της παρ. 1** σε "σφραγισμένο φάκελο", που αφορά την προσκόμιση εκ μέρους του οικονομικού φορέα των στοιχείων της ηλεκτρονικής προσφοράς που απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη έντυπη μορφή, από τον όρο "κλειστό φάκελο", όρος ο οποίος είναι ακριβέστερος, καθώς, βάσει της περιγραφόμενης στον νόμο διαδικασίας, ο φάκελος αυτός δεν αποσφραγίζεται κατά την έννοια που ο όρος αποσφράγιση έχει κατά τη διενέργεια της διαδικασίας εξέτασης προσφορών.

Προτείνεται, επίσης η αντικατάσταση των **περ. 1.2.1 και 1.2.2** του άρθρου 12 ως εξής:

«1.2.1 Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» υποβάλλονται από αυτόν σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων με μορφότυπο PDF.

Τα έγγραφα που καταχωρίζονται στην ηλεκτρονική προσφορά, και δεν απαιτείται να προσκομισθούν και σε έντυπη μορφή, γίνονται αποδεκτά κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις:

α) είτε του άρθρου 13, 14 και 28 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών δημοσίων εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα. Εφόσον πρόκειται για αλλοδαπά δημόσια ηλεκτρονικά έγγραφα, εάν φέρουν επισημείωση e-Apostille

β) είτε του άρθρου 15 και 27 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα

γ) είτε του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 (Α' 45), όπως αυτός έχει τροποποιηθεί και ισχύει, περί βεβαίωσης του γνησίου της υπογραφής- Επικύρωσης των αντιγράφων

ε) είτε της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016, περί χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών σε ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων,

στ) είτε της παρ. 8 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016, περί συνυποβολής υπεύθυνης δήλωσης στην περίπτωση απλής φωτοτυπίας ιδιωτικών εγγράφων.

1.2.1.1 Έως την ημέρα και ώρα αποσφράγισης των προσφορών προσκομίζονται με ευθύνη του οικονομικού φορέα στην αναθέτουσα αρχή, σε έντυπη μορφή και σε κλειστό-ούς φάκελο-ους, στον οποίο αναγράφεται ο αποστολέας και ως παραλήπτης η Επιτροπή Διαγωνισμού του εκάστοτε διαγωνισμού, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής

προσφοράς του, τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή. Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά ενδεικτικά είναι :

α) η πρωτότυπη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, πλην των περιπτώσεων που αυτή εκδίδεται ηλεκτρονικά, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη,

β) αυτά που δεν υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 2690/1999,

γ) ιδιωτικά έγγραφα τα οποία δεν έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο ή δεν φέρουν θεώρηση από υπηρεσίες και φορείς της περίπτωσης α της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 ή δεν συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση για την ακρίβειά τους, καθώς και

δ) τα αλλοδαπά δημόσια έντυπα έγγραφα που φέρουν την επισημείωση της Χάγης (Apostille) και δεν έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο.

1.2.1.2 Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή τα ΦΕΚ και ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα, εταιρικά ή μη, με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς, αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες, μαθηματικούς τύπους και σχέδια.

1.2.2 Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά» υποβάλλονται από αυτόν σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων με μορφότυπο PDF, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 1.2.1»

Ειδικά όσον αφορά στην υπογραφή προσφοράς / αίτησης συμμετοχής, προτείνεται να καταστεί σαφές ότι οφείλει να συνάδει με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016.

Επιπλέον, προτείνεται να καταστεί σαφές αν οι ως άνω αναφερόμενες περιπτώσεις καλύπτουν και αφορούν, εκτός από τους (υπο)φακέλους των Δικαιολογητικών και της Τεχνικής Προσφοράς, τον (υπο)φάκελο της Οικονομικής Προσφοράς.

Προτείνεται, επίσης, η αντικατάσταση όλων των παραπομπών στην περ. 3 του άρθρου 8 με παραπομπή στις παρ. 1.2.1 και 1.2.2 του άρθρου 12, καθώς και ο διαχωρισμός της παρ. 1.2.4 σε δύο παραγράφους προκειμένου να είναι διακριτή η περιγραφή της συστημικής υποβολής της προσφοράς.

Το κείμενο της παρ. 1.2.5 του άρθρου 12, η οποία σύμφωνα με την προηγούμενη πρόταση, θα αποκτήσει νέα αρίθμηση, 1.2.6, προτείνεται να αναφέρεται μόνο στους «οικονομικούς όρους οι οποίοι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Υποσυστήματος», και κατά συνέπεια, θα μπορούσε να μεταφερθεί στην παρ.1.2.3, η οποία αναφέρεται στον (υπο)φάκελο της Οικονομικής Προσφοράς.

12. Στο άρθρο 13 «Ηλεκτρονική Αποσφράγιση-Αξιολόγηση» προτείνεται ο «κατάλογος προσφερόντων» (παρ. 2) να αναδιατυπωθεί ως «κατάλογος προσφερόντων ή συμμετεχόντων» προκειμένου να συμπεριληφθεί η περίπτωση διαδικασιών δύο σταδίων και να διευκρινισθεί εάν στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού» όπου αναρτάται ο κατάλογος προσφερόντων έχουν πρόσβαση μόνον οι υποβάλλοντες προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής ή και οι «απλοί χρήστες». Αντίστοιχα, η «καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών» (παρ. 3) προτείνεται να αναδιατυπωθεί ως «καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής».

Επίσης, στην περ. β.1) της παρ. 3, στη φράση «Στις περιπτώσεις ανοικτών διαδικασιών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής» προτείνεται η προσθήκη της φράσης «για την οποία δεν υποβάλλεται τεχνική προσφορά».

Στην περ. β.2) προτείνεται να περιληφθεί ακριβέστερη περιγραφή της διαδικασίας μεταφοράς των δικαιωμάτων πρόσβασης στον ηλεκτρονικό χώρο του διαγωνισμού από τον/τους χρήστη/ες της αναθέτουσας αρχής προς τον/τους χρήστη/ες της Επιτροπής Διαγωνισμού και αντιστρόφως.

Στην περ. β.3) προτείνεται να διευκρινισθεί ότι η περιγραφόμενη διαδικασία αφορά τη διαδικασία ανάθεσης του άρθρου 50 με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής.

Στην περ. β.4) προτείνεται να διαγραφεί η αναφορά στα άρθρα 72 και 302 του ν.4412/2016, καθώς στη συγκεκριμένη παράγραφο περιγράφονται διαδικασίες για τις οποίες δεν προβλέπεται κατάθεση εγγυητικής επιστολής.

13. Στο άρθρο **13Α** «Πρόσκληση υποβολής προσφορών και αξιολόγηση προσφορών στις διαδικασίες των άρθρων 118, 328, 119 και 329 του ν. 4412/2016 (Α' 147)», προτείνεται να απαλειφθεί η φράση «και στις οποίες δεν απαιτείται γνωμοδότηση συλλογικού οργάνου», καθώς οι αφ' ενός οι ρυθμιζόμενες περιπτώσεις των ως άνω άρθρων δεν αντιμετωπίζονται ενιαία από το νομοθέτη και αφ' ετέρου η μη απαίτηση γνωμοδότησης συλλογικού οργάνου δεν στερεί την αναθέτουσα αρχή από τη δυνατότητα αυτή. Συναφώς, προτείνεται να προστεθεί κατά την περιγραφή της διαδικασίας η φράση «Στην περίπτωση που προβλέπεται γνωμοδότηση οργάνου, εφαρμόζονται αναλογικά οι προβλέψεις του άρθρου 13».

14. Στο **άρθρο 14** "Υποβολή/Αξιολόγηση Δικαιολογητικών Προσωρινού Αναδόχου-Κατακύρωση/Σύναψη Σύμβασης" προτείνεται να προστεθεί η κάτωθι πρόβλεψη:

"Εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των δικαιολογητικών προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή/ στον αναθέτοντα φορέα, σε έντυπη μορφή και σε κλειστό φάκελο, τα δικαιολογητικά που απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1.2.1 του άρθρου 12 της παρούσας. Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή όσα έγγραφα και δικαιολογητικά αναφέρονται στην παρ. 1.2.1.2 του άρθρου 12 της παρούσας".

15. Δεδομένου ότι το άρθρο 19Α αναφέρεται σε διαδικασίες οι οποίες αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης και καθώς με την εξεταζόμενη δεν ρυθμίζονται τα ειδικά τεχνικά ζητήματα εφαρμογής της, προτείνεται η διαγραφή του.

16. Το άρθρο 22 προτείνεται να μετονομαστεί σε «Τελική – Μεταβατική διάταξη» και να περιλαμβάνει ειδική πρόβλεψη για τις διαδικασίες που είχαν εκκινήσει πριν την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης.

Από την επισκόπηση του περιεχομένου της υπό εξέταση Κοινής Υπουργικής Απόφασης δεν διαπιστώνεται παραβίαση υποκείμενου κανόνα δικαίου ή παρέκκλιση από τους ενωσιακούς κανόνες που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις.

VI. Συμπέρασμα

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η Αρχή, ασκούσα την κατά το άρθρο 2 παρ. 2, περ. γ, υποπερ. γγ, του ν.4013/2011 αρμοδιότητά της, αποφασίζει ομόφωνα την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του υποβληθέντος σχεδίου Κοινής Απόφασης των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών με θέμα «*Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)*», με τις προπαρατιθέμενες παρατηρήσεις, τις προτεινόμενες αναγκαίες βελτιώσεις και νομοτεχνικές διορθώσεις, κατά τα ανωτέρω διαλαμβανόμενα (υπό κεφ. **V** της παρούσας).

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 26 Μαΐου 2021

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Καταπόδης